

Tiivistelmä Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnosta, joka koskee komission ehdotusta asetukseksi poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla, asetuksen (EU) N:o 996/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2003/42/EY, komission asetuksen (EY) N:o 1321/2007 ja komission asetuksen (EY) N:o 1330/2007 kumoamisesta

(Koko lausunto on luettavissa englanniksi, ranskaksi ja saksaksi Euroopan tietosuojavaltuutetun verkkosivuilla <http://www.edps.europa.eu>)

(2013/C 358/11)

1. Johdanto

1.1 Euroopan tietosuojavaltuutetun kuuleminen

1. Komissio hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 2012 ehdotuksen asetukseksi poikkeamista ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla, asetuksen (EU) N:o 996/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2003/42/EY, komission asetuksen (EY) N:o 1321/2007 ja komission asetuksen (EY) N:o 1330/2007 kumoamisesta (jäljempänä 'ehdotus')⁽¹⁾. Ehdotus toimitettiin 8. tammikuuta 2013 Euroopan tietosuojavaltuutetulle lausunnon antamista varten.

2. Tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen siihen, että komissio on pyytänyt häneltä lausuntoa ja että ehdotuksen johdanto-osaan on sisällytetty viittaus tähän lausuntoon. Tietosuojavaltuutetulla oli mahdollisuus esittää komissiolle epävirallisia huomautuksia, ennen kuin ehdotus hyväksyttiin.

1.2 Ehdotuksen tavoitteet ja soveltamisala

3. Siviili-ilmailun poikkeamista ilmoittaminen on järjestetty seuraavaan tapaan niissä kolmessa säädöksessä, jotka ehdotuksella on tarkoitus kumota. Direktiivissä 2003/42/EY⁽²⁾ veloitetaan kukin jäsenvaltio perustamaan pakollinen poikkeamailmoitusjärjestelmä (jäljempänä 'ilmoitusjärjestelmä'). Tämän lainsäädännön mukaan ilmailun ammattilaisilla on velvollisuus ilmoittaa päivittäisessä toiminnassaan ilmenevistä poikkeamista⁽³⁾ organisaationsa perustaman järjestelmän välityksellä⁽⁴⁾. Lisäksi jäsenvaltioita pyydetään keräämään, tallentamaan ja suojaamaan poikkeamatiedot ja levittämään niitä keskenään. Tätä lainsäädäntöä täydentävät seuraavat täytäntöönpanosäännöt: komission asetus (EY) N:o 1321/2007⁽⁵⁾, jolla perustetaan Euroopan keskusrekisteri jäsenvaltioissa kerätyistä siviili-ilmailualan poikkeamatiedoista, ja komission asetus (EY) N:o 1330/2007⁽⁶⁾, jolla annetaan siviili-ilmailualan poikkeamatietojen levittämistä koskevat säännöt.

4. Ehdotuksessa esitetään direktiivin 2003/42/EY pohjalta parannuksia nykyisiin siviili-ilmailualan poikkeamailmoitusjärjestelmiin sekä kansallisella että EU:n tasolla. Muiden muutosten ohella siinä ehdotetaan seuraavaa:

- varmistetaan, että kaikista asiaankuuluvista poikkeamista ilmoitetaan ja että keskusrekisteriin ilmoitettavat ja tallennettavat tiedot ovat täydellisiä ja korkealaatuisia;
- perustetaan vapaaehtoinen ilmoitusjärjestelmä pakollisen järjestelmän täydentämiseksi;
- veloitetaan paitsi jäsenvaltiot myös organisaatiot ilmoittamaan poikkeamista ja järjestämään ilmoitusten siirto keskusrekisteriin;
- kannustetaan poikkeamien ilmoittamiseen suojelemalla ilmoittajia yhdenmukaisesti rangaistuksilta tai syyteiltä;

⁽¹⁾ C(2012) 776 final.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/42/EY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2003, poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla (EUVL L 167, 4.7.2003, s. 23).

⁽³⁾ Poikkeamalla tarkoitetaan mitä tahansa tapahtumaa, jolla on merkitystä ilmailun turvallisuuden kannalta, kuten onnettomuuksia ja vakavia vaaratilanteita (ks. ehdotuksen 2 artiklan 8 kohta).

⁽⁴⁾ Organisaatiolla tarkoitetaan ehdotuksessa "mitä tahansa ilmailutuotteita ja/tai -palveluja tarjoavaa organisaatiota, jollaisia ovat erityisesti ilma-alusten käyttäjät, hyväksytyt huolto-organisaatiot, ilma-alusten tyyppisuunnittelusta ja/tai valmistuksesta vastaavat organisaatiot, lennonvarmistuspalvelujen tarjoajat ja sertifioidut lentopaikat" (ks. ehdotuksen 2 artiklan 9 kohta).

⁽⁵⁾ Komission asetus (EY) N:o 1321/2007, annettu 12 päivänä marraskuuta 2007, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY mukaisesti vaihdettujen siviili-ilmailualan poikkeamia koskevien tietojen keskusrekisteriin tallentamisen yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä (EUVL L 294, 13.11.2007, s. 3).

⁽⁶⁾ Komission asetus (EY) No 1330/2007, annettu 24 päivänä syyskuuta 2007, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/42/EY 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen siviili-ilmailun alan poikkeamia koskevan tietojen levittämisen täytäntöönpanosäännöistä (EUVL L 295, 14.11.2007, s. 7).

— varmistetaan, että keskusrekisterin sisältämät tiedot ovat riittävässä määrin viranomaisten saatavilla.

1.3 Tietosuojavaltuutetun lausunnon tavoitteet

5. Ehdotuksesta ilmenee, että työntekijät ilmoittavat poikkeamista organisaatiolleen, joka tallentaa ilmoitukset tietokantaan ja raportoi niistä nimetyille toimivaltaisille viranomaisille tai Euroopan lentoturvallisuusvirastolle (EASA). Kansalliset viranomaiset siirtävät siviili-ilmailun poikkeamia koskevat tiedot komission hoitamaan keskustietokantaan yhteistyössä EASAn ja komission kanssa. Poikkeamatietojen lisäksi komissio käsittelee tietoja asianosaisista, jotka pyytävät pääsyä keskustietokannan sisältämiin tietoihin.

6. Tietosuojavaltuutettu ymmärtää, ettei ehdotuksen ensisijaisena tarkoituksena ole säännellä henkilötietojen käsittelyä. Järjestelmissä tallennettavat, ilmoitettavat ja siirrettävät tiedot voivat kuitenkin liittyä myös suoraan tai välillisesti tunnistettavissa oleviin luonnollisiin henkilöihin, kuten ilmoituksen tekijöihin, kolmansiin osapuoliin, jotka ovat olleet osallisina ilmoitettuun poikkeamaan, ja tietoja pyytäviin asianosaisiin⁽¹⁾. Ilmoitetut tiedot voivat koskea paitsi teknisiä ongelmia myös esimerkiksi väkivaltaisia matkustajia, miehistön toimintakyvyn menetystä tai terveyteen liittyviä tilanteita⁽²⁾.

7. Lausunnossa tarkastellaan näin ollen ainoastaan niitä ehdotuksen osia, jotka liittyvät henkilötietojen käsittelyyn. Se perustuu aikaisempaan lausuntoon⁽³⁾, jonka tietosuojavaltuutettu on antanut yhdestä kyseisellä ehdotuksella kumottavasta asetuksesta⁽⁴⁾.

4. Päätelmät

46. Tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen siihen, että ehdotuksessa on kiinnitetty huomiota henkilötietojen suojaan varsinkin siten, että suuresta osasta poikkeamailmoituksiin sisältyvistä tiedoista poistettaisiin henkilötiedot. Hän kuitenkin muistuttaa, että käsiteltävät tiedot ovat kaikista huolimatta henkilötietoja, ja on näin ollen tyytyväinen siihen, että ehdotukseen on sisällytetty viittauksia EU:n tietosuojalainsäädännön sovellettavuuteen. Ehdotuksen säännökset merkitsevät kuitenkin parhaimmillaankin vain tietojen osittaista anonymisointia.

47. Tietosuojavaltuutettu suosittelee täsmentämään tarkemmin, mitä ilmauksella ”tiedot, joista on poistettu henkilötiedot” tarkoitetaan. Hän ehdottaa tekstiin erityisesti seuraavia parannuksia:

- täsmennetään ehdotuksen johdanto-osassa, että ehdotuksessa tarkoitettu tietojen esittäminen yksilöimättömässä muodossa on suhteellista eikä vastaa niiden täydellistä anonymisointia. Edellä esitettyjen suositusten mukaisesti johdanto-osassa olisi lisäksi selitettävä, että tietojen esittämistä yksilöimättömässä muodossa sovelletaan eri yhteyksissä kuin täydellistä anonymisointia;
- 16 artikla: täsmennetään, että riippumattomien käsittelijöiden saatavilla olevat tiedot on esitettävä siinä muodossa, että niistä on poistettu henkilötiedot, tai poistettava mahdollisimman pian, ellei niiden säilyttäminen ole perusteltua esimerkiksi organisaatiolle asetettujen muiden lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi;
- käsitteen ”tiedot, joista henkilötiedot on poistettu” selventämiseksi tietosuojavaltuutettu suosittelee korvaamaan 16 artiklan 1 kohdassa ja 16 artiklan 2 kohdassa käytetyn ilmauksen ”henkilötiedot” ilmauksella ”henkilöön liittyvät tiedot” ja lisäämään molempiin 2 artiklan 1 kohdan mukaisen viittauksen siihen, että tekniset yksityiskohdat voivat johtaa kyseisen henkilön tunnistamiseen;
- 5 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja organisaatiot voivat perustaa vapaaehtoisia ilmoitusjärjestelmiä. Säännöksessä olisi täsmennettävä, että myös vapaaehtoisissa järjestelmissä käsiteltävät tiedot on esitettävä siten, ettei niissä ole henkilötietoja. Tietosuojavaltuutettu suosittelee täsmentämään 16 artiklan 2 kohdassa, että 5 artiklan 6 kohdan nojalla perustettavien turvallisuustietojen keruu- ja käsittelyjärjestelmien sisältämät henkilötiedot on nekin esitettävä yksilöimättömässä muodossa;

⁽¹⁾ Henkilötietojen tapauksessa ks. erityisesti 3.1 kohta.

⁽²⁾ Ks. ehdotuksen liite I ”Luettelo poikkeamien pakolliseen ilmoitusjärjestelmään sovellettavista määräajoista ja vaatimuksista”.

⁽³⁾ Ks. Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisystä (EUVL C 132, 21.5.2010, s. 1).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 996/2010, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnasta ja ehkäisemisestä ja direktiivin 94/56/EY kumoamisesta, ETA:n kanalta merkityksellinen teksti (EUVL L 295, 12.11.2010, s. 35).

- 13 artiklan 10 kohta: täsmennetään, että tiedot on anonymisoitava ⁽¹⁾ ennen niiden julkistamista;
- 11 artiklan 4 kohta: täsmennetään, että sellaisia liitteessä III luetelluille asianosaisille annettavia tietoja, jotka eivät liity niiden omiin laitteisiin, toimintaan tai toimialaan, ei tule ainoastaan esittää 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla yhdistetyssä tai yksilöimättömässä muodossa, vaan ne on myös tehtävä täysin anonyymeiksi.

48. Tietosuojavaltuutettu neuvoo täsmentämään ehdotuksessa, ketkä hoitavat tietokantoja. Hän suosittaa täsmentämään liitteissä I ja II sekä 5 artiklan 6 kohdassa myös kaikki käsiteltävät tietotyypit sekä lisäämään vastaavat täsmennykset 7 artiklan 1 kohtaan ja 11 artiklan 1 kohtaan. Jos kaikkia 7 artiklan 1 kohdan, 5 artiklan 3 kohdan, 5 artiklan 6 kohdan ja 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti käsiteltäviä poikkeamia ja tietokenttiä ei ole mahdollista täsmentää, näissä säännöksissä olisi ainakin mainittava, että sellaiset lisätiedot, joita ehdotuksessa ei erikseen edellytetä, eivät saa sisältää direktiivin 95/46/EY 8 artiklassa ja asetuksen (EY) No 45/2001 10 artiklassa määriteltyjä erityisiä tietotyyppiä ("arkaluonteiset tiedot").

49. Tietosuojavaltuutettu suosittelee myös täsmentämään tietokantoihin tallennettujen tietojen säilytysajat, rekisteröityjen oikeudet sekä tietokantoihin sovellettavat turvallisuustoimet.

50. Jos tietoja siirretään kolmansien maiden organisaatioille tai kansainvälisille järjestöille, näiden on sitouduttava noudattamaan riittäviä tietosuojatakeita, joista on annettava sitovat säännökset. Takeet voisivat perustua tietosuojaperiaatteisiin, jotka määritellään komission hyväksymissä henkilötietojen siirtoon kolmansiin maihin tarkoitetuissa mallisopimuslausekkeissa, ja ne voitaisiin lisätä ehdotuksen liitteeseen.

51. Keskusrekisteriin pääsyä pyytäneitä asianosaisia koskevien tietojen käsittelyn osalta tietosuojavaltuutettu suosittelee täsmentämään ehdotuksessa, mitä tietosuojatoimenpiteitä kolmansien osapuolten tietojen käsittelyyn sovelletaan (esim. kuinka pitkään tietoja säilytetään sen jälkeen, kun niihin pääsy on sallittu tai evätty, ja keillä on pääsy näihin tietoihin). Liitteessä IV olevaan lomakkeeseen olisi tiedon saatavuutta koskevan ilmoituksen ⁽²⁾ lisäksi sisällytettävä tietosuojailmoitus.

52. Ehdotuksen johdanto-osassa olisi perusteltava tarve käsitellä arkaluonteisia tietoja kaikilla niillä perusteilla, jotka mainitaan direktiivin 95/46/EY 8 artiklan 2–4 kohdassa ja asetuksen (EY) No 45/2001 10 artiklan 2–4 kohdassa. Tietosuojavaltuutettu suosittelee myös sisällyttämään ehdotukseen tiettyjen tietotyyppien käsittelyyn sovellettavat lisätakeet, kuten määräämään tiukemmista turvallisuustoimista, kieltämään kyseistyyppisten tietojen luovuttamisen kolmansille osapuolille, joita EU:n tietosuojalainsäädäntö ei koske, ja rajoittamaan niiden luovuttamista muille asianosaisille. Näiden tietotyyppien käsittely voi edellyttää myös EU:n tietosuojaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun ennakkotarkastusta.

Tehty Brysselissä 10 päivänä huhtikuuta 2013.

Giovanni BUTTARELLI
Euroopan apulaistietosuojavaltuutettu

⁽¹⁾ Toisin sanoen on varmistettava, ettei luonnollinen henkilö ole tunnistettavissa, ottaen huomioon kaikki keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai muu henkilö voi kohtuuden rajoissa käyttää mainitun henkilön tunnistamiseksi.

⁽²⁾ Liitteessä IV oleva 7 kohta.